

МЕТОДИ ТА МЕТОДИКИ

DOI 10.26565/2225-7756-2023-74-03

УДК 159.9.072=161.2

С.Г. ЯНОВСЬКА (Яновська Світлана Германівна)
кандидат психологічних наук, доцент ЗВО кафедри прикладної психології
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна
E-mail: sgyanovskaya@karazin.ua
<https://orcid.org/0000-0002-5439-5269>

П.О. СЕВОСТ'ЯНОВ (Севост'янов Павло Олександрович)
кандидат психологічних наук, викладач ЗВО кафедри прикладної психології
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022, Україна
p.sevostyanov@karazin.ua
<https://orcid.org/0000-0003-3461-9920>

Р.Л. ТУРЕНКО (Туренко Римма Леонардівна)
старший викладач ЗВО кафедри англійської мови
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна
E-mail: tyrenco@gmail.com

ПСИХОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА АДАПТАЦІЯ МЕТОДУ Ч. ОСГУДА «СЕМАНТИЧНИЙ ДИФЕРЕНЦІАЛ» (УКРАЇНСЬКА ВЕРСІЯ МЕТОДУ)†

У статті представлено результати адаптації та стандартизації методу Семантичного диференціалу (Ч.Осгуда). Метою статті була адаптація україномовної версії методу Семантичного диференціалу та визначення можливостей його використання у подальших психологічних дослідженнях. З метою змістовної валідації адаптованої версії методики Семантичного диференціалу було залучено експертів в області англо-українського перекладу. До стандартизації опитувальника та збору відповідних норм на вітчизняній вибірці було залучено 563 особи (24,01±11,95 років), серед яких 198 є носіями чоловічої статі; 365 – жіночої. Досліджувані вільно володіли українською мовою; рівень знання англійської – не нижче B1 (Intermediate). Тестування проходило у наступному порядку: оригінальна (англомовна) версія Семантичного диференціалу (оцінювалося ставлення до себе); Шкала самоповаги Розенберга; суб'єктивне шкалювання власного Я; адаптована авторська україномовна модифікація Семантичного диференціалу (так само оцінювалося ставлення до себе). В ході аналізу психометричних показників адаптованої версії методики було перевірено її змістовну і конструктну валідність; надійність та узгодженість її пунктів; крім того, отримано тестові норми для україномовної вибірки. Визначено тестові норми окремо за групами чоловіків та жінок.

Ключові слова: семантичний диференціал, адаптація, стандартизація, валідність, надійність

Одним з найбільш використовуваних методів побудови суб'єктивних семантичних просторів на теренах вітчизняної психології є метод семантичного диференціалу (СД), введений і розроблений групою американських вчених на чолі з Чарльзом Е. Осгудом (Osgood, Suci, and Tannenbaum, 1957; Snider and Osgood, 1969). На жаль, до цього часу цей метод існував у російськомовній версії, або у простому перекладі. Нами було проведено адаптацію цієї методики.

Постановка проблеми. Метод семантичного диференціалу є різновидом семантичної рейтингової шкали, що дозволяє вимірювати конотативні значення різноманітних понять (терміни, об'єкти, події, дії, ідеї тощо). Завдяки цьому методу можна фіксувати афективні та когнітивні компоненти понять. На думку

авторів методу, наявність великої кількості досліджуваних, які оцінюють певні слова чи поняття за серією рейтингових шкал, що мають вигляд пари прикметників із протилежними значеннями, надає можливість перейти шляхом факторизації до меншої кількості основних вимірів (факторів). В результаті Осгудом та його колегами було визначено три основні ортогональні чинники: Активність (активний-пасивний), Оцінка (хороший-поганий) і Сила (сильний-слабкий). Визначені чинники є основними вимірами, за якими люди розумово організовують значення, які вони надають широкому діапазону понять. В подальшому Ч. Осгуд та ін. (1969) концептуалізували визначені фактори як виміри гіпотетичного тривимірного когнітивного «простору», в якому люди зберігають слова

† Як цитувати: Яновська, С., Севост'янов, П., Туренко, Р. (2023). Психометричні показники та адаптація методу Ч. Осгуда «Семантичний диференціал» (українська версія методу). *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Психологія»*, (74), 24-30. <https://doi.org/10.26565/2225-7756-2023-74-03>

In cites: Yanovska, S., Sevostyanov, P., Turenko, R. (2023). Psychometric indicators and Ch. Osgud's method "Semantic differential" adaptation (Ukrainian version of the method). *Visnyk of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series "Psychology"*, (74), 24-30. <https://doi.org/10.26565/2225-7756-2023-74-03> (in Ukrainian)

© Яновська С.Г., Севост'янов П.О., Туренко Р.Л., 2023

та поняття у своїй свідомості. Факторні навантаження певного слова чи поняття можуть бути використані, щоб визначити, де в цьому просторі зберігається поняття. Концепції, схожі за значенням, зберігаються тісно разом у цьому гіпотетичному семантичному просторі, оскільки вони мають однакові навантаження на три фактори, у той час як ті, які мають досить різні значення, мають різні навантаження та зберігаються у більш віддалених місцях. Таким чином, семантичні відстані між парами слів або понять можуть бути визначені кількісно за допомогою різниці в їх навантаженні на фактори семантичної диференціації. Тож з моменту свого створення до цього часу метод СД надає дослідникам можливості щодо визначення того, як знання або значення понять організовані в свідомості людей.

Сьогодні семантичний диференціал є стандартною технікою шкалювання в соціальних і поведінкових науках. Він найбільш поширений в психології, але також використовується в лінгвістиці, соціології, маркетингу та інших емпірично орієнтованих дисциплінах. Як наголошує О.М.Лозова (2022), метод семантичного диференціалу є одним з тих, що поєднує психосемантику та психолінгвістику для яких вічною темою досліджень є зв'язок мовної свідомості та образу світу, вивчення механізмів об'єктивної особистісних смислів у мовленні.

О.В. Дробот (2018) аналізує методи дослідження свідомості та визначає метод семантичного диференціалу як один з найбільш адекватних для дослідження змісту і структури свідомості. О.Дробот підкреслює, що вибір валідного психологічного інструментарію є важливим завданням у сфері психологічних досліджень свідомості. Тож СД є найбільш релевантним до завдання вивчення характеристик свідомості людини.

Е. Депой та Л. Житлін (2020) визначають, що семантичний диференціал є найбільш корисним, коли досліджувані природні явища можна представити в протилежних позиціях та наводять приклад використання СД для оцінки сеансу психотерапії в Інтернеті.

В дослідженні Браяна К. Петерсона (2007) показано можливість використання СД для визначення поточного досвіду болю пацієнтами. Саме СД, надає широкий набір інформації про відчуття болю пацієнтами і кількісних даних для внутрішньо - та міжсуб'єктних порівнянь. Однак, автор визначає, що СД має як переваги, так і недоліки в порівнянні з іншими типами вимірів болю. Метод семантичного диференціалу дозволяє оцінити та кількісно визначити різні аспекти обсягу, якості та інтенсивності болю, але його застосування займає багато часу та вимагає від пацієнта непорушеного когнітивного стану та високого рівня грамотності.

Х. Такахасі та ін. (2016) продемонстрували можливість процедури семантичного диференціалу для оцінки розмірів сприйняття розуму, особливо для неживих істот. Метод семантичного диференціалу не включає запитання щодо розумових здібностей, цей метод оцінює невербальні враження суб'єкта від різних об'єктів, подій, понять на основі встановлення відповідності між прикметниками антонімами, тому СД

можна розглядати як ефективний спосіб інтуїтивної оцінки багатовимірного сприйняття розуму без постановки питань про очевидні розумові здібності і цей метод підходить для оцінки сприйняття розуму універсально, незалежно від культурних відмінностей.

Таким чином, семантичний диференціал має багаторічну історію ефективного застосування, а сучасні дослідження також потребують використання цієї методики. У зв'язку з цим стає необхідним адаптація методики СД та визначення її психометричних показників в українськомовному середовищі.

Мета статті: адаптація україномовної версії методу семантичного диференціалу та визначення можливостей його використання у подальших психологічних дослідженнях.

Вклад основного матеріалу. У дослідженні взяли участь 563 особи ($24,01 \pm 11.95$ років), серед яких 198 є носіями чоловічої статі; 365 – жіночої. Усі досліджувані вільно володіли українською мовою; рівень знання англійської – не нижче В1 (Intermediate). Перевірка знань мов відбувалася за допомогою експрес-методик напередодні тестування.

В ході психодіагностичної сесії досліджувані проходили тестування у наступному порядку: оригінальна (англомовна) версія Семантичного диференціалу (оцінювалося ставлення до себе); Шкала самоповаги Розенберга; суб'єктивне шкалювання власного Я (сім окремих шкал з розмірністю від одного до десяти балів за такими аспектами, як здоров'я, характер, розум, здібність, авторитет, краса, впевненість у собі); адаптована авторська україномовна модифікація Семантичного диференціалу (так само оцінювалося ставлення до себе). Розведення оригінальної і адаптованої версій у часі, і впровадження між ними інших тестів (призначених для подальшої психометричної конструктивної валідації) було здійснено навмисно, - щоб мінімізувати ефект згадування відповідей.

Змістова валідність. З метою змістовної валідації адаптованої версії методики Семантичного диференціалу було залучено п'ять експертів, - філологічних фахівців в області англо-українського перекладу. В ході сумісної з експертами роботи було проведено: безпосередньо переклад оригінального тексту методики семантичного диференціалу Ч. Осгуда; зворотний переклад; корегування перекладеного матеріалу з метою збільшення ступеня відповідності лінгвістичним особливостям носіїв української мови (з врахуванням відповідності теоретичному конструкту методики); остаточна змістова та лінгвістична оцінка україномовного варіанту; підбір оптимальної послідовності пар прикметників. У підсумку було створено наступний україномовний варіант (таблиця 1).

Перевірка кореляційної узгодженості пунктів та шкал оригінальної методики та адаптованої версії. Кореляційний аналіз продемонстрував високий ступінь зв'язку між відповідними пунктами та шкалами оригінальної методики та адаптованої версії (таблиця 2). Також було проведено перевірку адаптованої модифікації методики на узгодженість окремих пунктів з інтегральним показником за кожною зі шкал (таблиця 3).

Таблиця 1. Результати лінгвістичної валідації українського варіанту методики Семантичного диференціалу/The Results of the Linguistic Validation of the Ukrainian Version of the Semantic Differential Method

№	Оригінальний СА	Адаптована версія	Шкала	Примітка
1	Good-Bad	Хороший-поганий	Оцінка	Дослівний переклад було визнано прийнятним
2	Helpful-Unhelpful	Могутній-безсилий	Сила	Визнана необхідність корегування для більшої відповідності теоретичному конструктові та лінгвістичним особливостям носіїв української мови
3	Fast-Slow	Швидкий-повільний	Активність	Дослівний переклад було визнано прийнятним
4	Nice-Awful	Гарний-потворний	Оцінка	Дослівний переклад було визнано прийнятним
5	Active-Passive	Активний-пасивний	Активність	Дослівний переклад було визнано прийнятним
6	Deep-Shallow	Великий-маленький	Сила	Визнана необхідність корегування для більшої відповідності теоретичному конструктові та лінгвістичним особливостям носіїв української мови
7	Exciting-Boring	Енергійний-млявий	Активність	Визнана необхідність корегування для більшої відповідності теоретичному конструктові та лінгвістичним особливостям носіїв української мови
8	Easy-Difficult	Безпроблемний-проблемний	Оцінка	Визнана необхідність корегування для більшої відповідності теоретичному конструктові та лінгвістичним особливостям носіїв української мови
9	Strong-Weak	Сильний-слабкий	Сила	Дослівний переклад було визнано прийнятним
10	Favorable-Unfavorable	Приємний-неприємний	Оцінка	Визнана необхідність корегування для більшої відповідності теоретичному конструктові та лінгвістичним особливостям носіїв української мови
11	Artistic-Scientific	Натхненний-байдужий	Активність	Визнана необхідність корегування для більшої відповідності теоретичному конструктові та лінгвістичним особливостям носіїв української мови
12	Powerful-Powerless	Потужний-кволий	Сила	Дослівний переклад було визнано прийнятним

Як можна побачити з результатів, представлених у таблиці 3, узгодженість окремих пунктів методики з показниками підсумкових шкал, які репрезентуються ними, є високим. На тлі інших дещо нижчі результати показали пари «сила/сильний-слабкий (0,457)» та «активність/натхненність/байдужість». Але, з огляду на

високий рівень значущості навіть за таких показників коефіцієнту кореляції, та нерозповсюдженість загалом виявленого відносного заниження міцності взаємозв'язків, отримані результати було визнано цілком прийнятними.

Таблиця 2. Перевірка кореляційної узгодженості пунктів та шкал оригінальної методики та адаптованої версії за допомогою метода Спірмена/Checking the Correlation Consistency of the Items and Scales of the Original Method and the Adapted Version Using the Spearman Method

№	Оригінальний СА	Адаптована версія	К	Р (2-ст)
1	Good-Bad	Хороший-поганий	0.652	<0.001
2	Helpful-Unhelpful	Могутній-безсилий	0.692	<0.001
3	Fast-Slow	Швидкий-повільний	0.777	<0.001
4	Nice-Awful	Гарний-потворний	0.769	<0.001
5	Active-Passive	Активний-пасивний	0.801	<0.001
6	Deep-Shallow	Великий-маленький	0.777	<0.001
7	Exciting-Boring	Енергійний-млявий	0.840	<0.001

№	Оригінальний СД	Адаптована версія	К	Р (2-ст)
8	Easy-Difficult	Безпроблемний-проблемний	0.828	<0.001
9	Strong-Weak	Сильний-слабкий	0.770	<0.001
10	Favorable-Unfavorable	Приємний-неприємний	0.791	<0.001
11	Artistic-Scientific	Натхненний-байдужий	0.818	<0.001
12	Powerful-Powerless	Потужний-кволий	0.856	<0.001
Оцінка			0.832	<0.001
Сила			0.831	<0.001
Активність			0.873	<0.001

Таблиця 3. Перевірка кореляційної узгодженості окремих пунктів з інтегральним показником за кожною зі шкал адаптованої методики за допомогою метода Спірмена/Checking the Correlation Consistency of Individual Items with the Integral Indicator for Each of the Scales of the Adapted Methodology Using the Spearman Method

№	Змінні, взаємозв'язок яких перевіряється		Показники	
	Показник за шкалою	Пара прикметників	К	Р (2-ст)
1	Оцінка	Хороший-поганий	0.803	<0.001
2	Сила	Могутній-безсилий	0.604	<0.001
3	Активність	Швидкий-повільний	0.719	<0.001
4	Оцінка	Гарний-потворний	0.698	<0.001
5	Активність	Активний-пасивний	0.746	<0.001
6	Сила	Великий-маленький	0.743	<0.001
7	Активність	Енергійний-м'явий	0.692	<0.001
8	Оцінка	Безпроблемний-проблемний	0.687	<0.001
9	Сила	Сильний-слабкий	0.457	<0.001
10	Оцінка	Приємний-неприємний	0.740	<0.001
11	Активність	Натхненний-байдужий	0.563	<0.001
12	Сила	Потужний-кволий	0.666	<0.001

Ще одна психометрична процедура, яка була залучена для аналізу результатів, - визначення узгодженості пунктів адаптованої методики всередині кожної зі шкал. Для цього було розраховано α -Кронбаха окремо для «Оцінки», «Сили» та «Активності» (таблиця 4).

Таблиця 4. Показники α -Кронбаха для шкал адаптованої модифікації Семантичного диференціалу/Cronbach's a Indicators for the Scales of the Adapted Modification of the Semantic Differential

№	Шкала	α -Кронбаха
1	Оцінка	0.880
2	Сила	0.724
3	Активність	0.794

Наведені у таблиці 4 показники вказують на цілком прийнятну внутрішню погодженість пунктів всередині шкал: як можна бачити, вони коливаються від 0,724 до 0,880.

Окрім цього нами проведено аналіз кореляцій між підсумковими показниками за шкалами методики (таблиця 5).

Таблиця 5. Показники кореляцій між підсумковими показниками за шкалами методики/Correlations Indicators between the Final Ones According to the Scales of the Method

№	Змінні, взаємозв'язок яких перевіряється		К	Р (2-ст)
1	Оцінка	Сила	-0.141	0.001
2	Оцінка	Активність	0.331	<0.001
3	Сила	Активність	0.114	0.007

Аналіз отриманих результатів дозволяє визначити отримані показники як цілком прийнятні: з одного боку коефіцієнти кореляції є досить малими, щоб це давало

підставу визначити шкали методики як самостійні складові теоретичного конструкту (ставлення до себе); з іншого боку – наявність значущості у виявлених

взаємозв'язках повністю узгоджується з тим, що і оцінка, і сила, і активність визначалися в рамках цього єдиного конструкту.

Конструктна валідизація адаптованої версії методики семантичного диференціалу. З метою здійснення психометричної перевірки відповідності

адаптованої методики теоретичному конструктові було досліджено конвергентну валідність в ході аналізу взаємозв'язків шкал адаптованої модифікації Семантичного диференціалу з самоповагою та такими аспектами відношення до власного Я, як здоров'я, характер, розум, злібність, авторитет, краса та впевненість у собі (таблиця 6).

Таблиця 6. Кореляції шкал адаптованої методики Семантичного диференціалу з поняттями, що визначають самоставлення як теоретичний конструкт/Correlations of Semantic Differential Adapted Technique Scales with Concepts Defining Self-Attribution as a Theoretical Construct

Показники	Кореляція	Оцінка	Сила	Активність
Самоповага	K	0.483	0.003	0.294
	P (2-ст)	<0.001	0.951	<0.001
Здоров'я	K	0.439	0.015	0.291
	P (2-ст)	<0.001	0.721	<0.001
Характер	K	0.542	0.115	0.179
	P (2-ст)	<0.001	0.006	<0.001
Розум	K	0.482	0.057	0.288
	P (2-ст)	<0.001	0.178	<0.001
Злібність	K	0.544	0.083	0.324
	P (2-ст)	<0.001	0.048	<0.001
Авторитет	K	0.476	0.182	0.380
	P (2-ст)	<0.001	<0.001	<0.001
Краса	K	0.575	0.055	0.365
	P (2-ст)	<0.001	0.195	<0.001
Впевненість в собі	K	0.425	0.068	0.407
	P (2-ст)	<0.001	0.107	<0.001

Отримані результати кореляційного аналізу вказують на те, що показник за шкалою оцінки виявив найбільш міцні зв'язки – з оцінкою власної краси, злібності, характеру, та з самоповагою; за шкалою сили – з оцінкою власного авторитету та характеру; за шкалою активності – з оцінкою власної впевненості в собі та авторитету. Отже, в цілому можна сказати, що отримані

кореляції цілком узгоджуються зі ставленням до себе як теоретичним конструктом, що визначається за допомогою методики Семантичного диференціалу.

Визначення тестових норм. З метою визначення тестових норм було проаналізовано описові статистики – окремо по групах чоловіків та жінок (таблиця 7).

Таблиця 7. Описові статистики результатів, отриманих за допомогою адаптованої модифікації методики Семантичного диференціалу/Descriptive Statistics of the Results Obtained Using an Adapted Modification of the Semantic Differential Technique

Група	Вік	Оцінка	Сила	Активність
Чоловіки	24.58±11.99	-5.87±3.76	-0.89±3.65	-1.89±4.51
Жінки	23.71±11.92	-7.38±3.80	1.01±3.86	-1.89±4.79

Варто додати, що порівняльний аналіз результатів адаптованої версії методики Семантичного диференціалу між групами чоловіків та жінок (за допомогою методу Манна-Уїтні) дозволив виявити, що лише за шкалою «Активність» не спостерігається достовірних відмінностей ($U=35413$). Натомість, чоловіки продемонстрували достовірно більш високі результати за шкалою «Оцінки» ($U=26977$), а жінки – вищі за шкалою «Сили» ($U=26013$).

Висновки. Методика Семантичного диференціалу Ч. Осгуда протягом довгого часу лишається однією з найбільш затребуваних у психологічних дослідженнях. Вона відзначається високою універсальністю, - адже дозволяє визначати ставлення досліджуваних до доволі широкого кола явищ за трьома основними ортогональними чинниками: Активність (активний-пасивний), Оцінка (хороший-поганий) і Сила (сильний-слабкий).

В ході аналізу психометричних показників адаптованої версії методики було перевірено її змістовну і конструктну валідність; надійність та узгодженість її пунктів; крім того, отримано тестові норми для україномовної вибірки. Встановлено, що адаптована нами версія Семантичного диференціалу характеризується високими психометричними показниками, - отже, це дозволяє використовувати методику для подальшого вивчення ставлення до феноменів, що визначаються метою окремо взятого дослідження.

Список використаних джерел

- Дробот О.В. Методи психосемантики у дослідженні свідомості. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*, 2018. 1(12). С. 112 – 117. <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/38670>

- Лозова О.М., Міждисциплінарні методологічні зв'язки психосемантики та психолінгвістики. *Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень*: матеріали між нар. наук-практ. конф. (Київ, 9 грудн. 2022 р.). Київ, 2022. С. 11-14. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-286-2-2>
- DePoy E., Gitlin L.N. *Introduction to Research: Understanding and Applying Multiple Strategies* (Sixth Edition). 2020. St. Louis. Elsevier Inc. www.elsevier.com/permissions
- Heise D. The semantic differential and attitude research. In G.F.Summers (Ed.), *Attitude Measurement*. 1970. pp. 235-253. Chicago: Rand McNally. URL: <https://kb-research.ca/archives/ACT/recovered/>
- Osgood Ch.E., Suci G., & Tannenbaum P. *The measurement of meaning*. 1957. Urbana, IL: University of Illinois Press.
- Peterson B.K. *Semantic Differential Scales*. *Physical Rehabilitation*. 2007.
- Snider J.G., Osgood Ch.E. *Semantic Differential Technique*. 1969. Chicago: Aldine.
- Takahashi H., Ban M., Asada M. Semantic Differential Scale Method Can Reveal Multi-Dimensional Aspects of Mind Perception. *Frontiers in Psychology*. 2016. V. 7. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01717>

S. YANOVSKAYA (Svitlana Yanovskaya (Ianovska))

Candidate of Psychological Sciences

Associate Professor of the Applied Psychology Department

V. N. Karaz'in Kharkiv National University

4 Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

E-mail: sgyanovskaya@karazin.ua

<https://orcid.org/0000-0002-5439-5269>

P. SEVOSTIANOV (Pavlo Sevostianov)

Candidate of Psychological Sciences

Lecturer of the Applied Psychology Department

V. N. Karaz'in Kharkiv National University

4 Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

E-mail: p.sevostyanov@karazin.ua

<https://orcid.org/0000-0003-3461-9920>

R. TURENKO (Rimma Turenko)

Senior Lecturer the Department of English Language

V. N. Karaz'in Kharkiv National University

4 Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

E-mail: tyrenco@gmail.com

PSYCHOMETRIC INDICATORS AND ADAPTATION CH. OSGOOD'S METHOD "SEMANTIC DIFFERENTIAL" (UKRAINIAN VERSION OF THE METHOD)

The article presents the results of adaptation and standardization of the Semantic Differential method (Ch. Osgood). The purpose of the article was to adapt the Ukrainian version of the Semantic Differential method and determine the possibilities of its use in further psychological research. In order to meaningfully validate the adapted version of the Semantic Differential method, five experts were involved - philological specialists in the field of English-Ukrainian translation. In the course of joint work with experts, the following was carried out: direct translation of the original text of the method of semantic differential by Ch. Osgood; retroversion; correction of the translated material in order to increase the degree of compliance with the linguistic features of Ukrainian speakers (taking into account compliance with the theoretical construct of the methodology); final substantive and linguistic evaluation of the Ukrainian-language version; selection of the optimal sequence of pairs of adjectives. The work was carried out in several stages: translation; expert substantive evaluation of the preliminary translation; standardization of the questionnaire; collection of relevant norms on the domestic sample (563 persons (24.01-11.95 years old), among whom 198 are carriers of the male gender; 365 – female). All subjects were fluent in the Ukrainian language; the level of knowledge of English is not lower than B1 (Intermediate). Language knowledge was tested using express methods on the eve of testing. The testing took place in the following order: the original (English) version of the Semantic Differential (the attitude towards oneself was assessed); Rosenberg self-esteem scale; subjective scaling of one's self; adapted author's Ukrainian modification of the Semantic Differential (attitude towards oneself was also assessed). During the analysis of the psychometric indicators of the adapted version of the methodology, its content and construct validity were checked; reliability and coherence of its points; in addition, test norms for the Ukrainian-speaking sample were obtained. Test norms were determined separately for groups of men and women. It was established that the adapted version of the Semantic Differential is characterized by high psychometric indicators, so it allows the use of the method for further study of the attitude to phenomena determined by the purpose of a separate study.

Key words: *semantic differential, adaptation, standardization, validity, reliability*

References

- Drobot, O.V. (2018). Methods of psychosemantics in the study of consciousness. *Visnyk Natsionalnoho aviatstsinobno universytetu. Seriya: Pedagogika. Psykholohiia*, 1(12). P. 112 – 117. <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/38670> [In Ukrainian]
- Heise, D. (1970). The semantic differential and attitude research. In G.F. Summers (Ed.), *Attitude Measurement* (pp. 235-253). Chicago: Rand McNally. URL: <https://kb-research.ca/archives/ACT/recovered/>
- Lozova, O.M. (2022). *Interdisciplinary methodological connections of psychosemantics and psycholinguistics*. *Psykhologhiia svidomosti: teoriia i praktyka naukovykh doslidzhen: materialy mizhnar. nauk-prakt. konf.* Kyiv. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-286-2-2> [In Ukrainian]
- Peterson, B.K. (2007). *Semantic Differential Scales*. *Physical Rehabilitation*.
- DePoy, E., Gitlin, L.N. (2020). *Introduction to Research: Understanding and Applying Multiple Strategies* (Sixth Edition). St. Louis. Elsevier Inc. www.elsevier.com/permissions
- Osgood, Ch.E., Suci, G., & Tannenbaum, P. (1957). *The measurement of meaning*. Urbana, IL: University of Illinois Press.
- Snider, J.G., Osgood, Ch.E. (1969). *Semantic Differential Technique*. Chicago: Aldine.
- Takahashi, H., Ban, M., Asada, M. (2016). Semantic Differential Scale Method Can Reveal Multi-Dimensional Aspects of Mind Perception. *Frontiers in Psychology*. V.7. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.01717>

ДОДАТОК 1

Метод Семантичного диференціалу

Автори адаптації: Яновська С.Г., Севост'янов П.О., Туренко Р.А.

Інструкція: будь ласка, охарактеризуйте запропоноване поняття, користуючись парами прикметників, вказаними на бланку. Якщо Ви вважаєте, що для даного поняття у максимальній мірі характерний прикметник, розташований зліва, обведіть у відповідному рядку цифру 3 ліворуч від нуля; якщо, на Вашу думку, мова йде про достатню притаманність прикметника, розташованого ліворуч, обведіть цифру 2 ліворуч від нуля; якщо ж оцінюваному Вами поняттю розташований ліворуч прикметник є властивим у незначній мірі, - обведіть цифру 1 ліворуч від нуля. Якщо Ви більше схиляється до правого прикметника, закономірність така сама (3 – максимальна відповідність; 2 – достатня; 1 – незначна – але правіше від нуля). Якщо Вам доволі важко визначитися між двома прикметниками, обирайте клітину з цифрою 0 (проте старайтеся уникати таких відповідей). Ваша задача – оцінити поняття за всіма дванадцятьма парами. Старайтеся довго не думати і давати першу відповідь, що спала на думку.

Бланк

Хороший	3	2	1	0	1	2	3	Поганий
Могутній	3	2	1	0	1	2	3	Безсилий
Швидкий	3	2	1	0	1	2	3	Повільний
Гарний	3	2	1	0	1	2	3	Потворний
Активний	3	2	1	0	1	2	3	Пасивний
Великий	3	2	1	0	1	2	3	Маленький
Енергійний	3	2	1	0	1	2	3	Млявий
Безпроблемний	3	2	1	0	1	2	3	Проблемний
Сильний	3	2	1	0	1	2	3	Слабкий
Присмний	3	2	1	0	1	2	3	Неприсмний
Натхненний	3	2	1	0	1	2	3	Байдужий
Потужний	3	2	1	0	1	2	3	Кволий

ДОДАТОК 2

Обробка результатів

Підрахунок показників за шкалами «Оцінка», «Сила» та «Активність» здійснюється за допомогою ключа:

Оцінка	Хороший	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	Поганий
Сила	Могутній	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	Безсилий
Активність	Швидкий	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	Повільний
Оцінка	Гарний	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	Потворний
Активність	Активний	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	Пасивний
Сила	Великий	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	Маленький
Активність	Енергійний	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	Млявий
Оцінка	Безпроблемний	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	Проблемний
Сила	Сильний	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	Слабкий
Оцінка	Присмний	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	Неприсмний
Активність	Натхненний	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	Байдужий
Сила	Потужний	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	Кволий

У лівій колонці вказано, до якої шкали відноситься певна пара прикметників. По кожній зі шкал показники сумуються з урахуванням знаку. Підсумковий показник може коливатися в межах від -12 до +12.

Норма для чоловіків: оцінка: -5.87 ± 3.76 ; сила: -0.89 ± 3.65 ; активність: -1.89 ± 4.51 .

Норма для жінок: оцінка: -7.38 ± 3.80 ; сила: 1.01 ± 3.86 ; активність: -1.89 ± 4.79 .

За необхідності можна розраховувати семантичну близькість між двома поняттями. Для цього використовується формула:

$$D(x; y) = \sqrt{(Ox - Oy)^2 + (Cx - Cy)^2 + (Ax - Ay)^2},$$

де $D(x; y)$ – семантична відстань між поняттями x та y ;

O, C, A – показники за шкалами, відповідно, «Оцінки», «Сили» та «Активності» для кожного з понять.

Чим ближчим отриманий показник $D(x; y)$ знаходиться до нуля, тим ближчими у семантичному просторі є досліджувані поняття.

Стаття надійшла до редакції 7.05.2023 (The article was received by the editors 7.05.2023)

Стаття рекомендована до друку 11.06.2023 (The article is recommended for printing 11.06.2023)